

Uvodna riječ

Dragi čitatelji, pred vama je drugi zbornik radova od kojih je većina nastala iz predavanja i radionica održanih na Savjetovanju za lektore hrvatskoga kao inoga jezika. Iz toga proizlazi i njegova glavna namjena: zbornik je namijenjen ponajprije stručnjacima za hrvatski kao ini jezik, ali vjerujemo da može biti koristan i svima onima koji se bave poučavanjem i istraživanjem bilo kojega drugoga jezika kao inoga.

U ovome je zborniku objavljeno deset članaka (poredani su abecednim redom prezimena njihovih autora) i šest prikaza recentnih knjiga iz područja lingvistike, sociolingvistike, poučavanja jezika, etnologije i jednoga znanstvenoga skupa. Uvedena je jedna novost: usto što su svi članci recenzirani oni su u ovome zborniku i kategorizirani. U recenziranju je sudjelovalo devetnaest recenzenata kojima ovim putem želimo javno zahvaliti.

Radove ovoga zbornika, između ostaloga, povezuje poredbeni pristup jezično-kulturološkome proučavanju i poučavanju.

Marinela Aleksovski u članku „*Poljski“ hrvatski* posvetila se tako ‘lažnim’ i ‘pravim prijateljima’ s kojima se svakodnevno susreću poljski studenti koji uče hrvatski jezik na Croaticumu. Autorica je provela supostavnu analizu poljskoga i hrvatskoga jezika kako bi uputila lektore hrvatskoga jezika koji ne poznaju poljski jezik na odstupanja što se javljaju u pisanoj i usmenoj produkciji poljskih studenata hrvatskoga jezika, a koja poizlaze iz negativnoga prijenosa iz poljskoga jezika. U ovome je radu tako posebnu pozornost posvetila gramatičkoj kategoriji roda, lica i broja, određenosti/neodređenosti, zatim tvorbi prošloga i budućega vremena, upotrebi genitiva, stupnjevanju pridjeva te fonološkoj razini.

Na važnost fonetskih vježbi u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika svojim prilogom – *Fonetske vježbe za inojezične govornike* – upozorava Ivančica Banković-Mandić. Nakon teorijskoga uvoda o značenju fonetsko-fonološke kompetencije slijedi prikaz sustavnih odstupanja govornika pojedinih jezika s obzirom na otvornike, zatvornike, rečeničnu prozodiju i naglasak, a članak završava primjerima uvježbavanja minimalnih parova i naglasnih modela. To su vježbe koje, kako autorica ističe, može izvoditi svaki nastavnik hrvatskoga kao inoga jezika bez obzira na svoje moguće fonetsko predznanje.

Barbara Buršić u članku *Zabavna gramatika – glazba i enigmatika* opisala je kako glazba i enigmatika mogu ovladavanje hrvatskim kao inim jezikom učiniti zabavnijim. Rješavanje križaljki i drugih tipova zagonetaka te upotreba glazbenih sadržaja mogu se uklopiti u gramatičke i leksičke vježbe na različitim stupnjevima učenja jezika. Njihovom uporabom jača se motivacija učenika i povećavaju učinci učenja. Istaknula je, međutim, da se pritom mora voditi računa o strategijama poučavanja jer učenici neće imati koristi od pukoga slušanja i pjevanja pjesama te rješavanja križaljki.

S obzirom na to da oko dvije trećine poruke čine razni neverbalni znakovi čija se značenja različito interpretiraju u različitim kulturama, Ines Carović i Tanja Salak

u svojemu prilogu *Neverbalna komunikacija u nastavi inoga jezika* predstavile su taj aspekt komunikacije o kojemu može ovisiti hoće li u nastavi doći do nesporazuma ili će verbalne poruke biti primljene na primjeren način. Kao što autorice ističu, svrha je rada ponuditi lektorima kratke naputke o različitim aspektima neverbalne komunikacije u razredu koji im mogu pomoći u boljem razumijevanju kulture studenata i hrvatske kulture. Tako autorice govore o svjesnim i nesvjesnim verbalnim znakovima, odnosno o amblemima i ilustratorima (svjesnima) te gestama, mimici, glasu, udaljenosti i prostoru (nesvjesnim verbalnim znakovima).

Autorice Ana Grgić i Zrinka Jelaska u članku *Bilješke učenika – jezične biografije i ovladavanje hrvatskim kao inim jezikom* upoznaju nas s kvalitativnom istraživačkom metodom koja se naziva jezičnom biografistikom i koja se kao jezikoslovna metoda prvi put spominje potkraj osamdesetih i početkom 90-ih godina 20. stoljeća. Najviše se udomačila u sociolingvistici, a mnogo se upotrebljava i u kontaktolingvističkim istraživanjima. Sadržaj su jezičnih biografija narativi, pisani ili govoreni tekstovi o ovladavanju različitim jezicima. Autorice su analizirale jezičnu biografiju jedne studentice hrvatskoga kao inoga jezika.

Pristupi poučavanju glagolskih rekcija koje su izložile Milvia Gulešić Machata i Sanda Lucija Udier – u radu *Glagolske rekcije u poučavanju hrvatskoga kao inoga jezika* – ovise o razini jezične kompetencije učenika, o strukturi skupine te o količini i vrsti nastave. Autorice su ponudile osam modela poučavanja i predložile koji je od tih modela prikladniji za koju razinu poučavanja. Jedan od pristupa jest i komparativni gdje se rekcije glagola hrvatskoga jezika poučavaju prema rekcijama istoznačnih ili sličnoznačnih glagola prvoga jezika učenika ili nekoga drugoga jezika kojim vladaju.

Marijana Janjić u prilogu *Nastava hrvatskoga jezika u Indiji: kulturološki nesporazumi u učionici* opisuje svoja nastavna iskustva s lektorata hrvatskoga jezika i književnosti na delhijskome sveučilištu. Naglasila je važnost sagledavanja jezika kao sociolingvističke pojave te je navela primjere kulturoloških nesporazuma i upozorila na potrebu izrade didaktičkih pomagala kojima bi se pospješilo razumijevanje kulturoloških nesporazuma. Istaknula je potrebu izrade vizualnih pomagala na filmskome mediju.

Odjeća, frizura, glazba, film i reklama neki su od označitelja bilo lokalne bilo globalne popularne kulture koja može biti jedna od tema nastave hrvatskoga kao inoga jezika. Tako se na naprednim stupnjevima učenja hrvatskoga kao inoga čitaju tekstovi koji tematiziraju glazbu, film, fotografiju, strip, sport, dizajn, modu itd. Posebnu pozornost zauzimaju književni tekstovi koji svojim sadržajem i pripovjedačkim postupcima dovode u pitanje podjelu na tzv. visoku i nisku umjetnost. Antonio-Toni Juričić u članku „*Sloboština Barbie*“ u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika donosi analizu romana *Sloboština Barbie* (2008) Maše Kolanović te pokazuje kako se čitajući i analizirajući taj roman mogu na završnoj razini poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika razvijati ponajprije sociolingvistička kompetencija studenata i međukulturna svijest.

Dražan Varga u članku *Hrvatski i romanski idiomi* posebno je istaknuo da je poredbeni pristup najbolji način proučavanja stranoga, ali i vlastitoga jezika. Daje pregled

nekih elemenata fonetike i fonologije s naglasnim sustavom, morfologije i sintakse romanskih idioma kako bi nastavnike hrvatskoga kao inoga jezika uputio na moguća, očekivana, odstupanja učenika kojima je prvi jezik neki od romanskih idioma. Kako je riječ o genetski i tipološki različitim jezicima, negativni su prijenosi minimalni.

O estetici jezika govori se u članku Aleksandre Welne *Je li poljski jezik lijep?* Autorica propituje jezične elemente koji utječu na procjenu je li neki strani jezik lijep ili nije. Takvi su elementi, među ostalim, bogatstvo rječnika, intonacija, naglask, frazeologija, književnost i kultura, ali i kontakti s pripadnicima te jezične zajednice. Welna je istražila i iznijela rezultate o tome što zagrebački studenti polonistike misle o ljepoti poljskoga jezika.

Barbara Buršić, Jelena Cvitanušić Tvico, Marica Čilaš Mikulić, Dino Dumančić, Iva Nazalević Čučević i Dinka Pasini obogatili su zbornik svojim prikazima značajnih filoloških i kulturoloških knjiga te događaja.

Pozivamo zainteresirane čitatelje da se s pitanjima i komentarima jave na elektroničke adrese naših autora.

Zahvaljujemo svim autorima na vrijednim priložima te vjerujemo da će potaknuti nova istraživanja i biti dobrodošla pomoć u nastavi.

Urednici